

מבחן מתכונת מס' 2 באזרחות - מועד קיץ תשע"ד

פרק ראשון – אירועים [ענה על אחת משאלות 1-2, התשובה = 14 נקודות].

1. במהלך המשא ומתן בין ישראל והפלסטינים, הודיע יו"ר הרשות אבו מאזן, כי במידה וישראל לא תשחרר אסירים ביטחוניים בעלי אזרחות ישראלית, ייפסק המשא ומתן, והרשות תיפנה למוסדות וארגונים בינ"ל ותשדרג את מעמדה הבינ"ל. בתגובה הודיע אחד משרי הממשלה הבכירים, כי יפעל להתקין תקנת עזר לחוק האזרחות שתשלול למחבלים הישראליים את אזרחותם, ובכך תיפטר המחלוקת בין הצדדים. השר הבכיר הוסיף כי המשך ההתעקשות הישראלית בהקשר לתביעות הפלסטיניות, עלולה להסתיים בניסיון של הרשות הפלסטינית לקבל מעמד של מדינה משקיפה באו"ם. לטענתו "כרגע הדבר היחידי שמונע מהרשות הפלסטינית להפוך לשוות זכויות בקהילייה הבינ"ל היא ההצבעה באו"ם. בינתיים יש הבטחה של ארה"ב למנוע ניצחון לפלסטינים בהצבעה כזו, אבל לא נוכל להיות בטוחים שהאמריקאים ימנעו זאת לנצח".
א'. ציין והצג איזה מרכיב הכרחי לקיומה של מדינה חסר כדי שהרשות הפלסטינית תיחשב למדינה, לפי דברי השר הבכיר. הסבר כיצד מרכיב זה בא לידי ביטוי בקטע.
ב'. ציין והצג באיזו סמכות יכולה הממשלה להשתמש, לדברי השר הבכיר, בכדי לטפל בבעיות שהתעוררו עם הפלסטינאים. הסבר תשובתך בהתבסס על הקטע.
2. בכנסת הונחה הצעת חוק ממשלתית לפיה יישובים הקטנים מ-500 משפחות יוכלו לכונן ועדות קבלה שיוכלו למנוע מתושבים חדשים להתיישב בהם. לטענת מציעי החוק ההצעה נועדה להבטיח שהתושבים ביישובים הקטנים יוכלו לשמור על המנהגים והתרבות הייחודית שלהם, ולכן ועדות הקבלה יהיו רשאיות שלא לקבל ליישוב מועמד שאינו מתאים לאורח החיים המיוחד ולמרקם החברתי של היישוב. בתגובה טענו מספר חברי כנסת כי הצעת החוק עלולה לפגוע בחירות של הפרט להחליט בעצמו היכן הוא רוצה לבנות את ביתו, ולכן יש להצביע נגדה.
א'. ציין והצג איזה סוג לאומיות מודגשת בהצעת החוק הממשלתית. הסבר תשובתך בהתבסס על הקטע.
ב'. ציין והצג איזה מובן של שלטון החוק בא לידי ביטוי בתגובת חברי הכנסת. הסבר תשובתך בהתבסס על הקטע.

פרק שני – ידע והבנה [ענה על שלוש מהשאלות 3-7, כל תשובה = 9 נקודות. ובנוסף ענה על אחת מהשאלות 8-9, התשובה = 13 נקודות].

3. אחד התפקידים של סמלים לאומיים הוא לבטא את הייחודיות של המדינה. הסבר והדגם קביעה זאת באמצעות אחד מהסמלים הבאים: דגל ישראל או סמל המדינה.
4. הצג שני גורמים ושני ביטויים לשסע הלאומי בישראל.
5. הסבר שני אמצעים ששומרים על עצמאותה ואי תלותה של הרשות השופטת.
6. הסבר את הייחוד של חוקי היסוד, ביחס לחוק רגיל, מבחינת תוכן, מעמד וצורה.
7. הסבר שני הבדלים בין שני סוגי משפט [משפט אזרחי, פלילי או חוקתי].
8. הסבר מהו רעיון הפרדת הרשויות. הסבר כיצד בא לידי ביטוי רעיון הפרדת הרשויות במשטר פרלמנטרי ובמשטר נשיאותי.
9. הצג את עקרון הגבלת השלטון. הסבר כיצד פקודה בלתי חוקית מגבילה את השלטון.

פרק שלישי – אנסיין : קרא את הקטע הבא וענה על שתיים מהשאלות הקשורות לקטע [12 נקודות לכל תשובה] - בבגרות יש לענות רק על האנסיין הראשון.

קטע 1 :

פרק שלישי – אנסיין : קרא את הקטע הבא וענה על שתיים מהשאלות הקשורות לקטע [12 נקודות לכל תשובה] - בבגרות יש לענות רק על האנסיין הראשון.

לאור התקדמות הדיונים במשא ומתן הישראלי פלסטיני לעבר שאלות ליבה מרכזיות, כגון : שאלת ירושלים והגבולות, טען פרופ' יחזקאל דרור, הנשיא המייסד של המכון לתכנון מדיניות של העם היהודי, כי מדינת ישראל, כמדינת הליבה של העם היהודי...צריכה לשתף את העם היהודי בהחלטות של מדינת ישראל שהן בעלות משמעות קריטית לעתיד העם היהודי, כגון : הצעת הסכם קבע עם הפלשתינאים הכוללת נסיגה ממרבית שטחי יהודה ושומרון תוך פינוי יישובים יהודיים וחלוקתה של ירושלים...עם מעין שלטון משותף מדורג על הר הבית.

בתגובה הודיע שר בכיר בממשלה כי הוא רואה בחיוב את ההצעה לשיתוף העם היהודי בדיון על סוגיות ליבה מעין אלו, שכן כך ניתן "לחזק ולטפח את הקשר בין היהודים החיים בתפוצות לבין היהודים החיים במדינת ישראל. בדרך זו ירגישו היהודים החיים בתפוצות, שהם שייכים למדינה, וידעו שדעתם חשובה לנו, וכך נחזק את הקשר בין חלקי העם ונתרום לעוצמתה של מדינת ישראל".

לעומתו טען אחד מסגני השרים כי אומנם מדינת ישראל מייצגת את העם היהודי ומוסמכת לפעול מטעמו, אולם יהודי שרוצה להשפיע על המדיניות של מדינת ישראל, צריך לעלות ארצה. רק מי שחי בישראל ונושא בנטל הקיום בארץ, יכול להיות שותף להחלטות מעין אלו, בנוסף טען סגן השר כי מדובר בהכרעות מורכבות שמחייבות ידע שאין ליהודים בתפוצות, ולכן יש להפקיד החלטות שכאלה רק בידי אזרחי מדינת ישראל, שחיים בישראל ונושאים בכל הסיכונים. סגן השר הוסיף כי מי שמכיר את ההרכב של הקהילה היהודית בארה"ב [שהיא למעשה הקהילה היהודית הגדולה ביותר בקרב כל הקהילות היהודיות בתפוצות], יודע שזה יהיה ממש לא אחראי להפקיד את גורלנו בידי קהילות אורתודוקסיות שמאמינות שהגיון בישראל חייב להיות רק על פי ההלכה, ושכל בחור ישיבה צריך ל"מות באוהלה של תורה", והן אינן מאמינות ברעיון הציוני ובערכי הדמוקרטיה...ובמידה ותהיה התנגשות בין חוקי המדינה ופסקי הלכה של רבנים...יבחרו המאמינים האורתודוקסים להישמע לפסקי ההלכה של הרבנים.

10) הצג את הגישה למדינת ישראל שבאה לידי ביטוי בתגובת השר הבכיר. הסבר תשובתך.

11) הצג גורם אחד של השסע הדתי שבא לידי ביטוי בדבריו של סגן השר. הסבר תשובתך.

12) הצג את שתי הגישות ביחס למעמדה של מדינת ישראל בקרב יהדות התפוצות [גישת המרכז/המוקד האחד מול גישת שני המרכזים/המוקדים].

קטע 2 :

..... (13)

..... (14)

..... (15)

פרק רביעי – חצאי אירוע [ענה על שתיים משאלות 16-19, כל תשובה = 11 נקודות].

16. על מנת שאדם מוגבל יוכל לקבל עזרה סיעודית של מטפל/ת, עליו להוכיח לפקידה מהביטוח הלאומי כי הוא אינו יכול מסוגל לבצע פעולות בסיסיות בחיי היומיום שלו, כגון: להתלבש ולהתרחץ בעצמו. ציין והצג איזה סוג של מדיניות רווחה באה לידי ביטוי במקרה זה. הסבר תשובתך.

17. מאות אלפי חרדים יצאו להפגין כנגד כוונת הממשלה להטיל סנקציות פליליות על בחורי ישיבה שלא יתגייסו לצה"ל. המפגינים טענו כי: "לימוד התורה הוא צורך בסיסי עבורם, ולכן הם לא יפסיקו להיאבק עד שהממשלה תבטל את גזירותיה, ותכבד את הצרכים הייחודיים של הציבור החרדי". ציין והצג איזה עיקרון דמוקרטי בא לידי ביטוי בעמדה שהחרדים מבטאים. הסבר תשובתך.

18. בחוק הבחירות לכנסת נאמר כי: "מי שמחמת מחלה או מום אינו מסוגל לבצע את הפעולות המעשיות בתא ההצבעה לבדו, רשאי להביא איתו מלווה... על מנת שלא יימנע ממנו להצביע בבחירות כשאר האזרחים". ציין והצג תנאי הכרחי של בחירות דמוקרטיות אותו מקדם חוק הבחירות לכנסת. הסבר תשובתך.

19. לאחרונה התעורר ויכוח במדינת ישראל ביחס לדרישה לחייב את האזרחים הישראלים בני המיעוט הערבי להתגייס לשירות אזרחי. יש הטוענים שיש לחייב את הערבים הישראלים בני המיעוט הערבי להתגייס לשירות אזרחי. ואחרים טוענים שאין לחייב אותם להתגייס לשירות אזרחי. הבע את עמדתך בעניין זה. הצג שני טענות התומכים בעמדתך, המתבססים על מושגים מתחום האזרחות. בכתובתך הקפד על הרכיבים האלה:
א'. טענה – הצגת עמדתך בעניין באופן ברור.
ב'. הנמקה – הצגת שני נימוקים, שבעזרתם תבסס את טענתך, הכוללים מושגים וידע מלימודי האזרחות.

ה ה 3 ה !

הצעה למחונן :

- 1) הכרה בינ"ל, חקיקת משנה.
- 2) לאומיות אתנית-תרבותית, המובן המהותי של הדמוקרטיה.
- 10) גישת מדינת העם היהודי.
- 11) סוגיית הגיור, סוגיית גיוס בחורי הישיבות החרדיות לצה"ל, והתערבות הממסד הרבני בפוליטיקה.
- 16) מדיניות רווחה סלקטיבית.
- 17) עקרון הפלורליזם.
- 18) בחירות כלליות.